

Pressi- ja teabeosakond

Euroopa Liidu Kohus
PRESSITEADE nr 63/16
Luxembourg, 14. juuni 2016

Kohtuotsus (kohtuasi C-308/14)
Komisjon vs. Ühendkuningriik

Ühendkuningriik võib nõuda, et lastetoetuse ja lapse kohta antava maksusoodustuse saajal oleks Ühendkuningriigis elamise õigus

Ehkki selline nõue kujutab endast kaudset diskrimineerimist, on see põhjendatud vajadusega kaitsta vastuvõtva liikmesriigi eelarvevahendeid

Määrus sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta¹ kehtestab rea ühiseid põhimõtteid, millega liikmesriikide selle valdkonna õigusnormid peavad arvestama, et eri riiklikud süsteemid ei seaks halvemasse olukorda liidus liikumis- ja elamisvabadust teostavaid isikuid. Üks sellistest ühistest põhimõtetest, millest liikmesriigid peavad kinni pidama, on võrdsuse põhimõte. Konkreetset sotsiaalkindlustuse valdkonnas tähendab see seda, et on keelatud mis tahes diskrimineerimine kodakondsuse alusel.

Komisjon sai arvukalt kaebusi Ühendkuningriigis elavatelt liidu kodanikelt, kes ei ole Briti kodanikud. Need kodanikud kaebasid selle üle, et pädevad Briti ametiasutused olid keeldunud andmast neile teatavaid sotsiaaltoetusi põhjendusel, et neil ei ole selles liikmesriigis elamise õigust. Kuivõrd komisjon oli seisukohal, et Briti õigusnormid ei ole kooskõlas määruse sätetega, esitas ta Ühendkuningriigi vastu liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi. Komisjon täheldas nimelt, et Briti õigusnormid kohustavad kontrollima, kas teatavate sotsiaaltoetuste (sealhulgas sellised perehüvitised nagu käesolevas kohtuasjas kõne all olev lastetoetus ja lapse kohta antav maksusoodustus²) taotlejad elavad seaduslikult Briti territooriumil. Komisjon leidis, et see nõue on diskrimineeriv ning läheb vastuollu määruse mõttega, kuivõrd määruses võetakse arvesse vaid taotleja tavalist elukohta.

Ühendkuningriik vastas neile argumentidele kohtuotsusele Brey³ tuginedes, et vastuvõttev riik võib õiguspäraselt nõuda, et sotsiaaltoetusi antaks vaid neile liidu kodanikele, kes vastavad tema territooriumil elamise õiguse olemasolu tingimustele, kusjuures need tingimused on suures osas ette nähtud ühes liidu direktiivis⁴. Kuigi ta mõõnis, et asjaomaste sotsiaaltoetuste saamise tingimused täidavad hõlpsamalt tema enda kodanikud (kuivõrd neil on loogiliselt olemas Ühendkuningriigis elamise õigus), on elamisõiguse nõude näol igal juhul tegemist proportsionaalse meetmega, millega püütakse tagada, et hüvitisi makstakse Ühendkuningriiki piisavalt integreerunud isikutele.

Täna välja kuulutatud kohtuotsuses **jätab Euroopa Kohus komisjoni hagi rahuldamata.**

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta (ELT 2004, L 166, lk 1; ELT eriväljaanne 05/05, lk 72; parandus ELT 2009, L 202, lk 90).

² Lastetoetus („child benefit“) ja lapse kohta antav maksusoodustus („child tax credit“) on rahalised hüvitised, mida rahastatakse maksude, mitte sotsiaalkindlustusmaksete abil. Mõlema hüvitise eesmärk on perekulude osaline hüvitamine. Nende hüvitiste saamiseks peab taotleja Briti õigusnormide kohaselt olema Ühendkuningriigis. See nõue on täidetud vaid juhul, kui taotleja: a) on füüsiliselt Ühendkuningriigis kohal, b) tema alaline elukoht on Ühendkuningriigis, ja c) tal on selles riigis elamise õigus.

³ Euroopa Kohtu 19. septembri 2013. aasta otsus Brey (C-140/12).

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT 2004, L 158, lk 77; ELT eriväljaanne 05/05, lk 46).

Euroopa Kohus tuvastab esiteks, et asjaomaste hüvitiste näol on tegemist sotsiaalkindlustushüvitistega ning need kuuluvad seega määruse kohaldamisalasse.

Järgmiseks lükkab Euroopa Kohus tagasi komisjoni peamise argumendi, mille kohaselt Briti õigusnormidega kehtestatakse täiendav nõue määruhes ette nähtud tavalise elukoha nõude kõrvale.

Euroopa Kohus tuletab sellega seoses meelde, et tavalise elukoha (määruse tähenduses) kriteerium ei ole nõue, mille peab hüvitiste saamiseks täitma, vaid „kollisiooninorm“, mille eesmärk on vältida mitme riigi õigusnormide samaaegset kohaldamist ja olukorda, kus liikumisvabadust teostanud isikud jäävad kaitseta. Euroopa Kohus on seisukohal, et määrus ei loo ühist sotsiaalkindlustussüsteemi, vaid jätab kehtima eri siseriiklikud süsteemid. Määrus ei määra seega kindlaks õiguse hüvitistele olemasolu sisulisi tingimusi, sest need tingimused määratakse põhimõtteliselt kindlaks liikmesriikide endi õigusnormides. Euroopa Kohus märgib selles kontekstis, **et ei ole keelatud see, et majanduslikult mitteaktiivsetele liidu kodanikele sotsiaaltoetuste maksmine seatakse sõltuvusse nõudest, et nimetatud kodanikud vastavad vastuvõtvas liikmesriigis seaduslikult elamise õiguse olemasolu tingimustele.**

Seoses argumendiga, mille komisjon esitas teise võimalusena ja mille kohaselt elamisõiguse kontroll kujutab endast diskrimineerimist, asus Euroopa Kohus seisukohale, et **Ühendkuningriigis elamise õiguse nõue tingib ebavõrdse kohtlemise**, sest riigi enda kodanikud täidavad selle hõlpsamalt kui teiste liikmesriikide kodanikud.

Euroopa Kohus on sellegipoolest seisukohal, et **selline erinev kohtlemine võib olla põhjendatud** sellise õiguspärase eesmärgiga nagu **vajadus kaitsta vastuvõtva liikmesriigi eelarvevahendeid**; seda tingimusel, et ei minda kaugemale selle eesmärgi saavutamiseks vajalikust.

Euroopa Kohus tuvastab sellega seoses, et siseriiklikud ametiasutused kontrollivad riigis elamise seaduslikkust vastavalt kodanike liikumisvabadust käsitlevas direktiivis kehtestatud tingimustele. Briti ametiasutused ei kontrolli nii süstemaatiliselt iga taotluse puhul, vaid ainult kahtluste korral. Sellest tuleneb, et **kõnealune nõue ei lähe kaugemale Ühendkuningriigi taotletava õiguspärase eesmärgi (oma eelarvevahendite kaitse vajadus) saavutamiseks vajalikust.**

MEELDETULETUS: Liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi võib oma liidu õigusest tulenevaid kohustusi rikkunud liikmesriigi vastu esitada komisjon või muu liikmesriik. Kui Euroopa Kohus tuvastab rikkumise, peab liikmesriik kohtuotsuse võimalikult kiirelt täitma.

Kui komisjon leiab, et liikmesriik ei ole kohtuotsust täitnud, võib ta esitada uue hagi, milles palub määrata liikmesriigile rahaträhv. Kui liikmesriik ei ole komisjoni teavitanud direktiivi ülevõtmise meetmetest, võib Euroopa Kohus aga komisjoni ettepanekul määrata karistusi juba esimese kohtuotsusega.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127

Kohtuotsuse kuulutamisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)” kaudu 📠 (+32) 2 2964106